

ДЕМОКРАТІЯ: РЕАЛЬНА ЧИ ІДЕАЛЬНА МОДЕЛЬ?

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано переваги і недоліки демократії. Охарактеризовано види демократії та маніпулювання, яке використовується у виборчих процесах. Запропоновано впровадити автоматизовані системи у процес прийняття політичних рішень та управління державою.

Ключові слова: демократія, політична система, поліархія, вибори, маніпулювання, автоматизована система прийняття рішень.

Abstract

The advantages and disadvantages of democracy are analyzed. Characterized by the types of democracy and manipulation used in the election process. It is proposed to introduce automated systems in the process of making political decisions and managing the state.

Keywords:

democracy, political system, polyarchy, elections, manipulation, automated decision-making system.

У сучасному тлумаченні демократія (грец. демос - народ, краток - влада) – це, перш за все, система самоврядування, при якій всі громадяни рівні, а політичні рішення приймаються більшістю, з урахуванням і захистом прав меншості. Влада більшості не може здійснюватися без помилок, тому важливо не тільки декларувати повагу до думки меншості, а й надавати їй можливість у результаті виборів перетворюватися у більшість. У своїх «чистих» формах демократія надає громадянам можливість прямої участі у процесі прийняття рішень, що називається прямою демократією. Однак, з огляду на розміри, чисельність і складність сучасних суспільств, зручнішим є обрання представників, які здійснюють управління від імені виборців.

Тому метою цієї роботи є пошук оптимальної моделі політичної системи, аналіз демократії та її реалізації на практиці.

Основою представницької демократії є регулярні, вільні, чесні і змагальні вибори. Це один з найважливіших її принципів. Відомі різні концепції представницької демократії. Елітарна концепція передбачає, що виборці контролюють владу тільки на виборах. Плюралістична модель передбачає змагання партій і можливість груп інтересів вільно висловлювати думки [1].

Патріарх досліджень плюралістичних моделей демократії Р. Даль ввів у сучасну політологію поняття «поліархія». Суть його можна охарактеризувати як політичний порядок, при якому громадянські права надаються порівняно значній частині дорослих громадян, а самі ці права дозволяють виявляти незгоду і шляхом голосування зміщувати вищих посадових осіб у владі. Теорія поліархії передбачає поділ влади за інститутами і ланками, а також субсидіарність – надання кожному громадянину самостійно вирішувати всі проблеми, які він у змозі розв'язати [2].

У сучасних демократичних країнах функціонують дві виборчі системи: мажоритарна і пропорційна. При мажоритарній системі обраним вважається кандидат, який одержав більшість голосів виборців. Пропорційна система передбачає вибори на партійній основі. Карл Поппер слушно зауважує, що пропорційне представництво надає політичним партіям статус, якого вони іншим способом не могли б досягти. Людина обирає не особу, якій довіряє, а лише партію. А люди, які можуть представляти партію, вибираються лише самою цією партією [3].

Тобто у самій демократії може бути закладене маніпулювання. Проте демократія є не лише формами, методами організації суспільства, а й відповідними процесами, що відбуваються в ньому. Ліберальна демократія є комплексом суспільно-політичних поглядів, відносин і цінностей, що передбачає рівність всіх членів суспільства перед законом та існування основних прав людини,

мають перевагу перед правами держави. Лібералізм стверджує цінність особистості. Ніхто не має права вказувати людині, як йому думати і діяти.

Але на практиці є проблеми, пов'язані із маніпуляціями масовою свідомістю, які здійснюють політики, викривляючи зміст і роль демократії. Аналізуючи діяльність і обіцянки політиків, зацентруємо увагу на певних аспектах:

1. Політики стверджують, що зміни у суспільно-політичному житті не можуть статись одразу. Проте прийняття ключових законів і провадження суттєвих реформ можуть привести до досить швидких змін. Крім того, важливо публікувати кожну зміну, хоч навіть вона є не популярною. Адже це сприятиме формуванню довіри до політика.

2. Використання непопулярних рішень з самого початку виборчої кампанії, або в кінці. Більшість громадян, хоч і не обізнані у політичних процесах, проте розуміють, що зміни можуть бути їм не зрозумілі. Але необхідно демонструвати ефективність і перспективу впровадження змін.

3. Важливо у майбутньому створити соціум, який хоче жити за новими правилами: викорінення певних порушень, запровадження нових структур, розрахунків. Потрібно вести переговори з компетентною частиною населення, які допоможуть розв'язати проблеми. Так можна збільшується довіра, а потім цій частині населення можна пояснити суть популярних/непопулярних рішень. Саме ця частина населення підтримує владу.

4. Потрібна конструктивна критика. Люди слідкують за діями політиків і часто наслідують їх.

Взагалі взаємодія із соціумом має бути як запланованою, так й спонтанною. Політики також люди, і ми не маємо дивуватись зустрівши їх у магазині, метро чи на парковці у дешевій машині.

Вище наведені правила є тими, що сприятиме покращенню політичної системи і впровадженню демократії в українському суспільстві. Нині ХХ ст. і ми використовуємо механізми демократії. Проте я вважаю її дещо відсталою, але потрібною. Так, варто запропонувати побудувати таку систему, рішення якої можна відмінити тільки великою частиною населення. Це дасть змогу людям об'єднуватись проти рішень до, яких вони не готові. Але ж як спростувати політичні рішення, які абсурдні? Для цього я пропоную запровадити систему, що буде генерувати нові закони за допомогою автоматизованої системи управління.

Спочатку комп'ютерну систему можна використовувати, як допоміжну, а надалі з збільшувати її значущість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Денисюк С., Корнієнко В., Слободянюк А. «Персоніфікація» vs «репутація» у політичному контексті математичного моделювання виборчих переваг. *European Political And law Discourse*. 2016. Vol. 3, iss. 2. P. 165-171.

2. Даль Р. Демократия и ее критики / Пер. с англ. Под ред. М.В. Ильина. Москва: Российская политическая энциклопедия. 2003. 576 с.

3. Поппер К. Демократия и народоправие. *Новое время*. 1991. № 8. С. 41.

Макарук Олександр Григорійович — студент групи 1Ki-15b, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: sashamakaruc@gmail.com

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** — доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Makaruk Oleksandr G. - student of group 1Ki-15b, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsya, e-mail: sashamakaruc@gmail.com

Supervisor: **Denysiuk Svitlana G.** — Doctor of Political Science, Professor of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com